

m mok
met Job geleefd

Maurits Mok *Avond aan avond*: Deze dichter uit de Criteriumtijd – hoeveel zijn er nog van over ('Gerrit Achterberg niet meer, Maurits Dekker niet meer, alleen hun ademsporen in de vrieswind die opstak na hun dood') – bundelde prachtige verzen met als centraal thema de dood. De gedichten van Mok geven blijk van een grote rijpheid. Hun inhoud wordt bepaald door de naderende dood, die allerlei gestalten aanneemt en allerlei gevoelens oproept . . . *Avond aan avond* van Maurits Mok is een bundel met gedichten die gewikt en gewogen zijn. (Harry van Santvoort, De Nieuwe Linie)

Qua presentatie is *Avond aan avond* een juweel, qua inhoud eigenlijk ook. Zijn poëzie lees je niet in één adem door; ze moet herhaaldelijk opnieuw worden gelezen en bemediteerd en herproefd. Er is die sfeer van verstilte mijmering, gedempt van toon, geserreerd van uitdrukking; er is die voortdurend beheerste lyrische ondertoon, er is de kompakte, originele beeldspraak, vaak personifikatie van natuur of gevoelswereld. Het is poëzie die je moet ondergaan, levenslyriek. (Willy Spillebeen, De Nieuwe)

Met Job geleefd

Eveneens van Maurits Mok bij De Bezige Bij:

Avond aan avond

Gedichten

Maurits Mok
Met Job geleefd

1972
De Bezige Bij
Amsterdam

No part of this book may be reproduced in any form by print, photoprint, microfilm or any other means without written permission from the publisher.

Copyright © 1972 Maurits Mok Delft

Omslag en typografie Leendert Stofbergen Amsterdam

Druk Mouton & Co Den Haag

ISBN 90 234 4429 9

Met Job geleefd

Met Job geleefd, midden in het weerlicht
van rampen gestaan, mijn stem
opengeschreeuwd totdat hij niet meer dicht kon.

Rondgegraaid in puin tot ik het bloed
onder mijn nagels voelde branden,
dode praters in de muil gekeken,
de laatste grond onder mij weggekrabd.

Naakt en schurftig, met suizende oren
onder de gloeiende sterren, onder het huilen
van ondieren, de watervallen
van zinloze woede, geluiden
uit het niet en naar het niet.

Met lamme lenden de nacht ingekropen,
met mijn gezicht op het donker, met mijn open
doodgeschreeuwde mond bovenop
het gat van de stilte.

4 mei

Op de Dam onder het klapperen
der vlaggen en het duifgekoer
van twee minuten stilte.

Hoofd aan hoofd
luistert naar lucht, wordt ontzuchteld,
ziet jaren en doden, een rookpluim
boven de afgrond.

Het koeren wordt trager,
haast menselijk van eenzaamheid.

Een trompet stoot denkers en herdachten
in het vergeten terug.

Wat men mensen aandoet

**Wat men mensen aandoet: Zuid-Afrika
vermorzelt negers en geen jood
leeft zonder brandmerk.**

**In alle hemelstreken
bezwijken mensen aan mensen,
gaan kaken tussen kerkermuren open,
schreeuwen zich leeg en verstenen.**

**Dikwijls, in de nacht,
voel ik mij kruipen, weet ik geen raad
voor de kracht die handen doet beven van lust
om leven te worgen.**

Augustus 1968

Tsjechoslowakije overvallen.

Wie schrijft het gedicht

dat zichzelf verbrandt

en as wordt in de ogen van de beulen?

Geen Jan Palach onder de poëten,

zelfs geen woord dat gaten brandt

in het geweten.

Herdenking Februaristaking

**Zij zijn er geweest en nu
staan wij de Dokwerker te woord
met kransen, geschuifel en blote hoofden
boven het weggedroogde bloed.**

**Zonnigheid in de openstaande lucht
maar nog geen zwaluwen die zomer maken.**

**Men schurkt zich in zijn kleren en behoedt
zich tot een volgend jaar met bloemengeur.**

Het oude spel

Het moet alles zo zijn, mannen die elkanders
licht verscheuren en jaren later
zijn alle kruisen op alle graven,
zijn hun leven en hun sterven weggerot.

Kleinkinderen, aan het oude spel
ten prooi, wroeten de bodem open,
ploegen elkaar onder en opnieuw
rekent de aarde met gebeente af.

Vochtig, diep en warm is zij,
een moeder die haar kinderen verslindt,
van bloed maakt zij modder,
van modder leven dat zich weer
te gronde richt.

Het moet alles zo zijn, honger die knaagt
en niet te verzadigen is.
Wie mens zegt zegt te veel, wie zwijgt stemt toe
en wordt benauwd en schreeuwt dan toch
tegen zijn onmacht in.

Baarmoeder

Windvoeten. Gaande nacht. Een vasteland
glijdt van zijn ankers en stoot met de zee
tegen de rug van het donker.

Trillingen van brongeluiden
spreiden hun waaiers tot boven de dampkring
en ademen na in de sterren.

Kosmos, een lichaam, zwellend, slinkend;
baarmoeder die onophoudelijk
zichzelf baren moet.

Over Jouques

Over Jouques heb ik niet kunnen schrijven.
Wie zou water, wit van maan en sterren,
bomen die bol staan van donker,
tien miljoen tot bergen
versteende eeuwen,
wie zou al die dingen
uit hun verpletterende duurzaamheid
kunnen verlossen, stromend maken,
weer bezielen met de angst
die ze verloren?

Over Jouques kan alleen
een stervende spreken die niet
meer hoeft te vrezen voor het zwijgen
dat achter zijn woorden te wachten staat.

Voornacht

Bergen, hoofden vol versteende
gedachten. Wegen omhoog, omlaag
die lucht worden of puin. Het nergens houdt
zijn monoloog, vangt vogels, verdunt ze
tot kreten in de leegte. Ik drijf mee
met het benedenwaartse, waterdruppel, luchtbel,
en altijd nog te veel,
een niets meer wetend iets
terwijl de uitgeblazen adem van de dag
tot bloed verkleurd boven de wereld hangt.

Het land uit
(fragment)

Wij verlieten het land. De zomer gleed
de wereld uit. Het groen sprak met de dood
en kleurde bijna zwart. Hoofdschuddend
beduidde het zijn volheid. Wij renden
door het septemberlicht. Er stonden regenwolken
in het zuidwesten, gebalde vuisten
tegen de hemel. Het zou winter worden
achter ons geheugen. Reeds hielden dorpen
ons andere klimaten voor, namen die geurden
naar bloemen, een aarde die gelovig
leven en sterven kan. Ook in de avondzon
blijven de goden overeind, gestalten zo helder
dat men de nacht erom vergeet.

Halte in de bergen

In de wind die wijdbeens toeloopt
mompelen gras en geboomte.
Door het onderhout trekken dieren
sporen van een overhaaste vlucht.

De bergen kleden hun herfstige
hoofden in flarden avond
en glijden zienderogen uit het zicht.

Schaduwen schuiven elkaar hun groeiende
vormen toe en worden water
dat wegvloeit in de schemering.

Wij rijden verder, aldoor binnen
het machtsgebied van woekeringen
die straks hun armen om de auto slaan.

Lopend

Lopend de bergweg op.
De zee brandt in mijn rug.
De ogen van de huizen staan vol stof.
Bij iedere stap geeft de hitte
een vuiststoot in mijn borst.

Het is nog ver naar de grens
waar de wereld omhoogvalt
in tuinen van koelte,
bomen met wortels van sneeuw,
water dat uitwaait, een prevelend
rookspoor tussen de rotsen.

Het is nog ver naar het niet meer te blussen
brandpunt van stilte, naakte winterzon
boven de dampkring, onbemanterde
eenzaamheid die niet te rillen waagt.

Reizen

Reizen is naar kerktorens toe leven,
onder gewelven van verleden gaan,
geleende mantels van geloof omslaan,
naakter dan ooit zich in de wind begeven.

Huiverend ziet men de aarde aan.
Eenzaam in het heelal gebleven,
wordt zij geslingerd langs verlaten wegen
onder het blinde oog van zon en maan.

Afscheid nemend van een dode god,
laat men de volgende toren verrijzen.

Het niets rust op een smalle vingertop
die enkel nog de winden aan kan wijzen.

Hitte. Middellandse Zee

Zeelicht, de witte vuurspleet.
Eer ik herademen kan
ben ik gekruisigd,
armen en benen vastgenageld
in de gloeiende kim.

Zweet van hemellichamen
dringt in mijn hersenpan.
Staartsterren, zwaarden bloed,
kruisen elkaar
en doven uit
in zeeën van metaal.

Het huis in Roquebrune

Het kleine witte huis in Roquebrune
met een terras naar ieder windpatroon
laat ons een oogwenk in zijn warmte toe,
gunt ons een uitzicht op het allerzijds.

In elk vertrek meldt zich de hemel aan
als van een verre reis. Breed op een bed
legt hij zich neer, wij lopen hem voorbij
en zien hem op een ander bed terug.

De tuin is overal bevoeid met lucht.
Bomen en perken liggen met hun wang
tegen haar aan en wiegen haar somtijds.
Ons legt zij met een zucht haar moeheid voor.

De zee op honderd meter diepte houdt
de ruimte van hierboven zwijgend aan.
Het zichtbare is schil en kern, het maakt
zich nimmer uit zijn zelfomarming los.

Menton

Strompelaars in de zonnige winter
aan de lauwe boezem van de zee.
Stoktikken op stenen, kromme handen
om de greep van het laatste houvast.

Alle banken worden volgezeten,
alle koffiekoppen leeggeslurpt.
Op de droge wangen woekert glans,
in de schoenen staat een trage dood.

's Middags promenadeklanken, lang-
vervlogen jeugdmuziek, nog eens
uit haar graf gestreeld en dan
met hen samen uitgewist
en nooit geweest.

Middeleeuws

Mannen met een taal van troubadours
dronken rode glazen in de dorpskroeg. Fluweel
van wijn en stemmen streek mij terug
naar middeleeuwse warmte, menselijk geloof
dat gaten boort naar het onzichtbare.

Een hemel voor het venster, aarde in namen
te kleden. Wie de lettergrepen
samen met de wijn ontstaan laat, proeft
het groeien der geschiedenis en glijdt
over velden van verzadiging
de uiteindelijke einder binnen.

Nazomer

Nazomer in Menton. Gelovig staat
het groeisel aan de bergen en verliest
geleidelijk zijn evenwicht, omwenteling
van vlakken warmte, kleuren die hun gloed
verwaaien laten, stuifmeelwolken licht
voor de al bijna slapen gaande ogen.

Gedachten stuiten op de bergen af,
bewakers van de grens der eenzaamheid.
Terwijl men nog hun vacht te strelen zoekt,
wordt men door nachtgeluiden toegesproken
en glijdt de onderwereld in de schoot.

Naderende winter

Naderende winter, onderdrukt
geweld in de verlaten bomen,
water met een huid van late zon.
Stap voor stap door de dagen
omlaag, schuif ik mijzelf voorbij.
Geritsel van papier
tegen mijn oren, oude wijsheid
die haar breekbaarheid verraad. Ik ga
tot stervens toe levend de avond binnen,
de koude vuren tegemoet, de hongersnood
van het onmetelijke. Stap voor stap
de hemel in, de velden zonder vogel,
de atmosfeer die gaandeweg bevroest.

Spiegelzaal

Steeds minder weten, steeds meer deuren
die op geen kloppen opengaan, rijen gesloten
gezichten. Het waait in de gangen
en wie erdoor moet huivert en vergeet
te kloppen, zoekt alleen nog warmte,
schuift zijn handen onder zijn oksels, heeft niets meer
dan zijn lichaam, het in gedachten
onderweg zijnde, het hunkerende
organisme tussen de stilstaande deuren
die vager worden, hun geslotenheid
prijsgeven en een hemel doen ontstaan
zonder een vraag of smet, een spiegelzaal
waar leegten, met leegten geconfronteerd,
zich voortdurend in zichzelf verliezen. .

Wat over is

Wat over is na bijna vijftig jaar
in verzen ademen, woord voor woord
uit steen gehakt en aangejaagd tot vuur:
grond van vulkanisch stof dat niet
raakt uitgegloeid, woelen blijft; een atmosfeer
vol onherkenbaarheden, koortsverschijnselen
van een in mensen uitdijend heelal;
velden met geuren van een offerfeest
door afgestorvenen gecelebreerd; wolkbanken,
speeltuig van kindfantasie;
paarden die menselijk rusten, de wind
rilt door hun huid en blijft in bomen staan;
avonden die steeds meer wetenschap
moeten verliezen; ogen die met hoe langer
hoe dierbaarder doden gaan slapen, toegevoegd worden
aan het onsterfelijke zaaigoed van de nacht.

Levensdag

Mensen persen het hout uit hun leden. Er gaan
gebaren in lucht op. Kaken
gapen hun ziel uit. Er wordt
gewreven en gewrongen. Levensdag.

Ik hoor de stad, de zee
van rollend en hollend materieel. Honderdduizend
eenzelvigheden schuiven door elkaar.

Mijn hoofd gebukt onder een lampekap
vol koude warmte, zeg ik
wat er gebeurt en wat er aanstonds
niet meer is. Dodenherdenking midden in de slag.

Verlies en winst vereffenen elkaar. De hand
wordt tegelijk gestreken met de vlag.
Het is nog morgen. Winter. En de haast
blijft onvermoeibaar naar de avond vluchten.

Geen schepsel

Geen schepsel dat zo dood wordt als een mens.
Alles heeft in hem geleefd, alles sterft in hem.
Van iedere windrichting afgewend
vervalt hij aan het ongerijmde
dat levenslang zijn vijand was,
de bloedhond die zijn gedachten besprong
wanneer hij naar zijn gronden tastte,
die hem de adem afbeet en zijn ogen
opjoeg tot buiten hun gezichtsbereik.

Geen schepsel dat zo dood wordt als een mens,
een steen waar elke klank op afstuit,
een teken dat geen enkel teken duldt,
raadsel in raadselen gehuld.

Er is de stilte

Er is de stilte en wie meer wil
wringt wanhoop stuk, vergoddelijkt zijn angst,
hangt peinzend of prevelend woorden aan,
houdt geen oren over voor het niet,
tikt aan de kim en hoort onder zijn vingers
hemelse voorspelen, maar wanneer
het koor inzet, vallen de prevelaars
met dichtgevroren ogen aan de aarde,
de onvermoeibare wandelaar
door steeds dezelfde laan van het heelal.

Wintermiddag

Wintermiddag. Vijf uur. Bloedverlies
boven zee. In duinzand schrijft de wind
een dag af die geen naam gehad heeft.

Door bomen gaat gedraaf van paardenvolk,
oorlogen en geruchten van oorlogen
die niet gevoerd zijn. Mensen maken
leven, dood. Men vindt ze niet terug
wanneer men ergens aan een zee
zijn oor te luisteren legt.

Winterreis

Vanmiddag sloeg de januarizee
Egmond met vuisten. Wij vluchtten
het dorp in. Over de daken
rolden wolken wind. Het was
geen dag geweest en nog geen avond.

Duinwaarts lag de wereld
in een woelige slaap. Minder mensen dan ooit
stelden zich bloot aan het geloof
in betere tijden. Achter de binnenweg
liep het zicht vast. Alkmaar vergaan
tot mist. Alleen een paard
boven een hek bezat nog glinstering.

Van huis naar Hoorn

Wij rijden van huis naar Hoorn,
een lange windtunnel van licht,
bevloerd met weilanden, een vorstelijk
tapijt voor onze overtocht.

Wij dringen kilometers diep
de einder in, staan bruggen
een ogenblik te woord en koelen ons
aan waterplekken waarin wolken
een plantaardig leven leiden.

Dan krimpt de hemel tot een kleine stad,
een oude moeder die haar kinderen
niet los kan laten; in haar warmte
slapen en waken zij dromend,
bespelen carillons om met de uren
gelijke tred te houden en zinken
na elke laatste slag weer eeuwen onder.

Hoorn aan het Hop. Wij stappen uit
en hebben zelfs geen tijd
om afscheid van onszelf te nemen.

Naar Kolhorn

Over de dijken naar Kolhorn, over de watervloeren
van een verlaten zondag, tussen glurende
daken waaronder halfverdronken boeren
rooksignalen geven. Door verregende druipgrotten
het einde van de einder tegemoet,
een dijklichaam dat in een plotseling
ontloken zon te dampen staat. Vuurwater druppelt
van bomen als wij afdalen, met zuigende stappen
onder de wind door duiken, zolen schrapen
en honds het water schudden uit ons haar.

Maanavond

Een duin, een blond beest in de maan.
Krantegeritsel tegen de paal
van de parkeerstrook. Door de straat omlaag
korrelt zand. Het voetpad gaat
voorbij een hoek het donker in en laat
zich niet meer vermoeden. De kamer, vaag
en leeg achter het blinkend staal
der ramen, trekt mijn gedachten naar
beneden, in de humuslagen waar
alle dingen in elkaar overgaan.

Wintertijd

Wintertijd. Door de bomen
loopt avondlucht, vleugelslag
van het vergaan.

Ik ruik de morgen nog, het springend water,
het gras dat menselijk fluistert,
gebeuren van het eerste uur.

Ik daal de helling af. Mijn schoenen
schrappen de grond los. Mijn schaduw
wordt langer dan mijn levensduur.

Tempel

Tempel van morgenmist.
Het witter worden van het donker.

Een mens die denkt, aanbidt
alleen wat moet vergaan,
zijn eigen heerlijkheid.

Op blote voeten door kieren
tussen schaduw en licht,
voel ik hoe warm, hoe koud
mijn zekerheden zijn.

Opstaan

De kinderen opgestaan, een huis
vol verspringend geluid. Achter mijn rug
trekt de nacht weg. Wij zitten elk
in een windstreek, doen de eerste beten
in weer een toekomst en horen elkanders
hart, vogel met een mensenkeel.

Voor de open gangdeur staat de zon,
een drempelwachter. Er komt wereldtaal
van buiten. Wie leeft is in
het ogenblik gevangen of gehuisvest,
voortdurend gaande over de lichtbalk
tussen zoëven en aanstonds.

De kinderen staan op. Alweer een dag
ouder dan gisteren, maken zij
de voordeur los en lopen uit het zicht.

Genetisch

De morgen knoopt voor mij
zijn doeken los. Dauwdruppels vallen
mij in de ogen. Blindelings
loop ik de wind na.
Genetische extase.

Woorden, door de nacht
achtergelaten,
verzamelen zich
en worden kindertaal
in mijn herinnering.

Zomernacht

Het haren schudden van de vrouwelijke
sterrenhemel. Het regent blinkende spelden,
hoofdtooi voor bomen
die huiveren tot in hun wortels.

Langs waterwegen stroomt het goud naar zee.
Golven werpen het elkander toe,
doven uit en omarmen opnieuw
elkanders warmte.

Zomer geweest

Zomer geweest. De zee ging met open
handen de nachten te lijf. In de morgen raakte
mijn slaap aan haar zwijgen en kon
ik weerkeren alsof
de eerste scheppingsdag begon.

Onder een boog van nieuwe zon
stonden de duinen op. Er blonk
zilver in hun haar. Het droogde snel
en werd weer jong.

Wanneer ik later met de wind meeliep,
sprak ook de zee haar eerste woord.
Ik hoorde het nog klinken in een uur
vol schaduw van gedachten
die mensen prijsgaven aan sterfelijkheid.

Uit wandelen

De kinderen blijven mij bij.
Zij hadden nog geen grond om te verliezen.
Zij leefden nog te dicht bij hun geboorte.
Zij konden overal en nergens zijn.

Dikwijls herken ik hun voetafdruk
tussen de vogelsporen aan het strand
en in de zee hoor ik hen aanlopen,
de onverdroten boodschapper
der stilte die hun bloed gedronken heeft.

Telkens weer ga ik uit wandelen
met de kinderen, sprakeloze zwermen
in het verglaasde licht.

Nieuwe getuigen

Nooit meer, hier of ergens,
de open armen van het weerzien, het verblindende
omhelzen. Ik glijd iedere morgen
door leegten. Het wintert
in de verte, ondergesneeuwde
herinneringen. Smal in mijn lichaam
loop ik de dag binnen, gooi water
tegen mijn ogen, voel mij huiveren en laat
stemmen toe waaruit mensen ontstaan
van nu en eeuwig, nieuwe getuigen
in de zon die vloeren legt
over de afgrond.

Denken aan wat voorbij is

Denken aan wat voorbij is.
Mensen door de avondwind.
Hij trad hun ogen uit en wandelde
hun wegen mee. Aangrijpend werd de glans
van hun beslotenheid, hun zwijgen dat de grens
van het volmaakte overschrijden ging.

Staande aan de rand van het verleden
word ik opnieuw bewoond en houd
van overvloed mijn lippen dicht.

Wij zijn een vonk die in het donker rust,
een element dat langzaam aan
zijn innigheid te gronde gaat.

Eén druppel

Kinderen. Ik zeg te veel.
Als ik iets zeg, begint
de grond hun bloed te zweten,
verteert mijn stem zichzelf.

En toch, eer ik verga
één woord dat in de strot
van het verleden staan blijft,
één druppel hoorbaarheid
in de versteende zee.

Nabestaan

Winter hoelang al? Vijfentwintig jaar
hemel, ijzerroest en dode ogen
onder de sneeuw. De vogels zijn het moe geworden
en krassen niet meer.

Onkruid in scheuren tekent de dood
met sporen nabestaan, de gretigheid
die woekert na een ramp.

Evert Straat

Bij Evert Straat in Wijdenes. De wijn
ad fundum. Zeventig jaar diep
in zijn ogen kijken. Vijfentwintig eeuwen
letteren doorwandelen en adem overhouden
voor nog een glas onder de zoldering
waar geest van Attica en Kanaän
boerengemijmer heeft verjaagd,
de alpentoppen van de dramatiek,
vuren in het donker der geschiedenis,
onder de hand van Evert Straat
een Hollandse gestalte krijgen. Taal
van hier en nu doet zich open, vangt oude
passies in heldere spiegels
en brengt de hartslag van het mensdom
zo dicht bij het gehoor dat men hem niet
meer van het suizen achter
alle gebeuren onderscheiden kan.

Men gaat uit Wijdenes, door lucht
van kool en mest, een langvergeten dag in,
terwijl de zon achter de bergen daalt.

Maaltijd in Delft

In Delft aten wij zon
met Gerrit Borgers, op een binnenplaats
der oudheid, in een overvloed
die kelners draven deed.

Het was een wijze herfstdag, het geboomte
raakte verzadigd, bladeren vielen ons te voet,
de grachten lieten hun leien beschrijven
met oud goud, de brugbogen bewogen
hun schaduw zo voorzichtig alsof zij
haast aan het einde van hun eeuwen waren.

Maar alles was nog zo gebleven toen
wij glijdend door de lichte bladerregen
uit Delft vandaan gingen, het ontij tegemoet
van stankbronnen en kilometerwijzers.

Modigliani

Modigliani hield van halzen
en monden. Hij ving het vrouwzijn op
in stromende omarmingen, een bad
van trilverschijnselen. Men ziet
het vatbare overglijden naar
spiegelingen, onderwaterlijnen.
Er is nergens
meer lichaam, enkel zichtbaarheid
die zich te buiten is gegaan.

Biennale

Dit was Knokke, poëzie uit de zeewind
verbannen, overal stoelen en standpunten,
papieren die als winterlover ritselden,
praters die mij de oren leegbliezen.

De Noordzee had er geen golf voor over
om in de kuil onder de kroonluchters
een dichter huiveringen op het lijf te jagen,
tot schipbreukeling te ontredderen,
uit te werpen in de orkaan
die geen bedaren kent voordat
de laatste ster zal zijn geblust.

Jeugd en onjeugd deden zich te goed
aan hun gewicht, hun huisvlijt, hun gelijk.
Alleen het bierglas in de achterzaal
bewaarde tinteling van poëzie.

Daardoor gesterkt kon men dan stap voor stap
langs ramen die de zee had blindgespuwd
zich de Biennale uit de leden lopen,
dunbenig vogelwezen in de wind.

In Memoriam Ed. Hoornik

I

Ook Eddy Hoornik – een bijna kaalgeblazen
schedeldak, daaronder vlezige melancholie –
stond op appel voor Nico Rost
die straks de grond in moest.

Dachau verloor zijn postume schimmel
van monumenten en kapellen; de dood was weer
onopgesmukt, een niet te verzadigen niets.

Onze voeten stonden diep
in het slijk. Het moest nu maar gedaan zijn.
De laatste overblijver was geteld
en wij zakten hoe langer hoe dieper.

7-2-67

II

Drie jaar later. Dachau verloor
ook deze getuige, werd minder dan ooit
bestaanbaar, nachtmerrie van een fantast.

Weer krijgt de grond een langverwachte dode.
Het zicht op de wereld wordt ruimer.
Achter het uitgebrand verleden
staan de rampen van de toekomst op.

2-3-70

De dichters gaan scheep

Vestdijk, Greshoff. De dichters
gaan scheep. Wat zij verkondigden
is opgeheven. Het in woorden
verborgene verzegelde hun mond,
bestreek hun ogen met glazuur,
zocht in hun doodssnik naar verlossing
en keerde tot zijn eigen staat terug.

Om hun vervlogen stemmen
heeft zich de ruimte achterhaald,
zee zonder einder. Hun gesloten handen
houden de waarheid vast die hun
een mensenleven lang is voorgezegd.

In Memoriam David Koning

De wereld is verminderd met de kracht
van David Koning,
weggeslingerd uit een februarimorgen,
puin op het plaveisel van de aarde,
bloedvlek die tot modderkorst verdroogt.

Midden in een woord verging zijn stem,
brak de adem in zijn strottehoofd,
stormde zijn lichaam, een verblinde vogel,
door de voorruit en viel hij voorover
in het luchtledig van de dood.

Geen zon zal heet genoeg zijn om
de kou van zijn verlies te warmen.
Elke dode die ik levend heb gezien
wordt een holte in mijn hart,
een druppel niets,
een ijzige afwezigheid.

Aanspoelsel

In de Zeeuwse lichtzee stieten wij
op J.C. van Schagen en daarna verscheen
Hans Warren op dezelfde golf,
mensen die dank zij een gram vlieggewicht
boven hun schoenen lopen, schaduwboksers
met de taal of burgerlijk gezegd poëten,
en dat terwijl het boezemwater hen met zacht
applaus omringt en in een roes te brengen dreigt.

Wie zo bestaat, moet wel met engelen of andere
vleugelwezens verstandhouding hebben
en telkens als hij zijn oor te luisteren legt
schelp worden, aanspoelsel dat ruist
van wat de vloed verzwijgt.

Delftbewoner

Hoe het moet, in Delft, met torens
waaruit metaal valt, schilfers tijd;
grachten beschreven met wind; schouders
opgetrokken onder wiegelende paraplu's;
al dat geschuifel op de bodem van het donker;
al die rillende jassen; al die vogelzwermen
met kleppervleugels in de kou.

Hier opnieuw de wereld aanzien, een raam
tussen mijn ogen en de eeuwen;
telkens langs trappen vol krakend gebeente,
verpulvering waarin ik
op en neer lopend ben opgenomen,
handlanger van de houtworm, Delftbewoner,
schaduw op een muur.

Inhoud

Met Job geleefd	5
4 mei	6
Wat men mensen aandoet	7
Augustus 1968	8
Herdenking Februaristaking	9
Het oude spel	10
Baarmoeder	11
Over Jouques	12
Voornacht	13
Het land uit	14
Halte in de bergen	15
Lopend	16
Reizen	17
Hitte. Middellandse Zee	18
Het huis in Roquebrune	19
Menton	20
Middeleeuws	21
Nazomer	22
Naderende winter	23
Spiegelzaal	24
Wat over is	25
Levensdag	26
Geen schepsel	27
Er is de stilte	28
Wintermiddag	29
Winterreis	30
Van huis naar Hoorn	31
Naar Kolhorn	32
Maanavond	33
Wintertijd	34

Tempel	35
Opstaan	36
Genetisch	37
Zomernacht	38
Zomer geweest	39
Uit wandelen	40
Nieuwe getuigen	41
Denken aan wat voorbij is	42
Eén druppel	43
Nabestaan	44
Evert Straat	45
Maaltijd in Delft	46
Modigliani	47
Biennale	48
In Memoriam Ed. Hoornik	49
De dichters gaan scheep	51
In Memoriam David Koning	52
Aanspoelsel	53
Delftbewoner	54